

**Vega
verneområdestyre**

Høringsdokument

Forvaltningsplan for Lånan/Skjærvær naturreservat

Forvaltningsmyndighet Vega verneområdestyre

Oppsyn <https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/>

Fylke: Nordland

Kommuner Vega

Verneform naturreservat

Verneplan Verneplan for sjøfugl

Vernet dato 06.12.2002

Innhold

1.0 Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave	3
Tilleggsopplysninger	4
2.0 Områdefakta	5
Eierstruktur	5
Formål	5
Internasjonale forpliktelser	5
Beskrivelse av verneområdet	6
Natur	6
Geologi beskrivelse	7
Klimaendring.....	8
Påvirkning.....	8
Bruk og historikk	10
3.0 Forvaltning	12
Forvaltningsmål.....	12
Forvaltningsstrategi.....	12
Utfordringer	12
Besøkstrategi.....	15
4.0 Tiltaksplan.....	17
5.0 Naturmangfoldloven	19
Verneforskrift URL.....	19
Dispensasjonssøknader og saksbehandling.....	19
6.0 Forvaltningsmyndighetens retningslinjer.....	22
Tilgrensende verneområder.....	25
7.0 Kunnskapsgrunnlag.....	26

1.0 Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan sendes nå, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper. Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk.

Verneområdene er del av Vegaøyan Verdensarv, det legges derfor vekt på et godt samarbeid med den stedlige verdensarvkoordinatoren og Vega kommune for å samordne innsatsen.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Lånan/Skjærvær naturreservat til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Vega verneområdestyre har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Forvaltningsansvaret innebærer utøvelse av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Øverste forvaltningsorgan er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet som har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Vega kommune er myndighet på de fleste andre lovverkene som kan få betydning i naturreservatet, som plan- og bygningslov og motorferdsellov.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd. Vega verneområdestyre har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Styret har, sammen med Stiftelsen Vegaøyan verdensarv oppnevnt et rådgivende utvalg. Utvalget består av representanter for de ulike interessene i området. Verneområdestyret har minst ett årlig dialogmøte med rådgivende utvalg.

For å sikre at forvaltningen av verneområdene blir godt integrert i den kommunale forvaltningen, har styret oppnevnt et administrativt kontaktutvalg bestående av representanter fra administrativt nivå i Vega kommune.

Tilleggsopplysninger

Oppstarts melding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstarten ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstarts meldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. I tillegg har verneområdemyndigheten arrangert et eget innspillsmøte for verneområdet og åpnet opp for innspill underveis i prosessen. På innspills møte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet.

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for Lånan/Skjærvær naturreservat. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Lånan/Skjærvær naturreservat, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir nå revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Lånan/Skjærvær naturreservat.

Vega kommune vedtok i 2024 ny samfunnsdel i kommuneplanen, hvor ny forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarv er integrert. Lånan/Skjærvær naturreservat og alle andre verneområder i Vega kommune ligger i Vegaøyan Verdensarv. Samfunnsdelen beskriver kommunens langsiktige mål og strategier for samfunnsutviklingen i kommunen, og skal gi retning for politiske prioriteringer, arealbruk og kommunens tjenesteyting.

2.0 Områdefakta

Eierstruktur

Reservatet berører følgende gnr./bnr. i Vega kommune: 31/5, 32/1, 32/2, 101/1, 101/2, 101/4, 101/5, 101/6, 101/7, 101/8, 102/1.

Vernegrense

Vernekart finnes i [Naturbase kart](#)

Formål

Formålet med fredningen er å ivareta et nasjonalt verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som rastelokalitet for hvitkinngås på vårtrekk, som hekke-, myte- og overvintringsområde for sjøfugl og til forekomst av spesielle plantearter/plantesamfunn.

Internasjonale forpliktelser

Internasjonalt samarbeid er avgjørende for å løse verdens klima- og miljøutfordringer. Norge har signert mange konvensjoner, avtaler og programmer om miljør samarbeid over landegrenser. Gjennom avtalene forplikter vi oss til å forvalte vår egen natur slik at vi bidrar til å nå felles miljømål. Noen av avtalene har særlig betydning forvaltningen av verneområdene i Vega kommune.

Verdensarvkonvensjonen

Lånan/Skjærvær naturreservat ligger i Vegaøyan verdensarvområde. Vegaøyan ble innskrevet på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv i 2004.

Verdensarvstatusen betyr at Norge har ansvar for å ta vare på kultur- og naturverdiene som lå til grunn for UNESCOs vedtak.

Verdensarvstatusen til Vegaøyan bygger på 19 universelle delverdier og 4 nasjonale verdier, som landskap, geologi og biologisk mangfold (se side 34 Kap. 2 i kommuneplanens samfunnsdel 2025 – 2036). Bevaring av de store fuglebestandene og det rike artsmangfoldet er spesielt viktig for å opprettholde verdensarvstatusen.

De viktigste virkemidlene for å ta vare på naturverdiene er Naturmangfoldloven og verneforskriftene for verneområdene, sammen med Vega kommunes planverk etter Plan og bygningsloven. Verneområdestyrets oppfølging av verneområdene i Vegaøyan, og samarbeidet med Vega kommune som forvalter randsonen, er avgjørende for å oppfylle Norges internasjonale forpliktelser.

Gjeldende nasjonal politikk legger til grunn at verdensarvområder skal utvikles som fyrstårn for beste praksis natur- og kulturmiljøforvaltning. Denne ambisjonen omfatter også verneområdene innenfor verdensarvområdet.

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, IUCN. Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper og arter. Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette nettverket har fått navnet "Emerald Network", [Emerald Network of Areas of Special Conservation Interest - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats](#)

Vegaøyan, med seks verneområder, er en del av Emerald-nettverket, 11 arter i Vegaøyan, som er står på Bernkonvensjonens lister over truede og sårbare arter, har særlig oppmerksomhet under denne miljøavtalen. Mer om artene her; [Emerald NO0000014 dataforms](#)

Beskrivelse av verneområdet

Natur

Informasjon om naturverdier i Lånan/Skjærvær naturreservat oppdateres automatisk gjennom [Naturbase: Natur og miljø på kart - miljodirektoratet.no](#) og [Artsdatabanken | Kunnskapsbank for naturmangfold](#)

Naturreservatet er et stort øyområde beliggende nordvest for Vega, fra Skjærvær og nordover til Lånan. Innen dette området ligger øyene Lånan, Flovær og Skjærvær som er vernet som fuglefredningsområde. Riksantikvaren har gjennomført vern av Skjærvær etter Kulturminneloven, §§ 15 og 19.

Øyene består av oppsprukne kalkplatåer med strandvegetasjon, tørrenger og søkk med sumpvegetasjon, pøler og dammer. Vegetasjonen er påvirket av fuglegjødsling, noe som gir opphav til spesielle plantesamfunn. Området har stor arts rikdom i flora og fauna, med flere sjeldne arter, og viser gode eksempler på sammenhengen mennesker-fugl/flora. Det er vekslende naturtyper i området, og enkelte kulturmarkstyper er sjeldne i landsdelen. Øyområdet er et svært interessant, verdifullt og helhetlig kulturlandskap.

Viktig hekke-, myte- og overvintringsområde for sjøfugl. Som overvintringsområde er området viktig spesielt for ærfugl, men også for andre dykkender og skarv. Sjeldne dykkere og lommer forekommer fast. Om sommeren finnes det betydelige konsentrasjoner av mytende ender og gjess, først og fremst ærfugl og grågås, men også andre dykkender. I Lånan-området er det flere hekke lokaliteter for sildemåse, og lengre sør, i Skjærværet/Nordværet er det hekkekolonier for skarv. Dette området har fortsatt en rimelig stor hekkebestand av ærfugl. Ellers finnes det store og små kolonier med hekkende sjøfugl, spredt rundt i området, med gode bestander av en rekke arter. Lånan området og de andre Vegaøyene er tradisjonelt de viktigste rasteområdene for hvitkinngåsa når den er på vårtrekk fra Skottland til Svalbard. I Lånan-området ble tidligere over 1500 individer registrert rastende samtidig. Innen de etablerte verneområdene hekker også sjeldne rovfugler.

Lånanområdet har internasjonal verdi som rasteplass for hvitkinngås. Videre finnes det i Lånan-området flere hekkel plasser for blant annet sildemåke. Denne arten har i de senere år vist en drastisk bestandsreduksjon. Tradisjonelt har det i dette området vært en intens utnytting av egg og dun. De mange e-husene i Lånan, Flovær og Skjærvær er et synlig bevis på dette. Foruten store viltbiologiske verdier, er det også knyttet store miljømessige verdier til det kulturlandskapet som er oppstått rundt denne driften.

Floristisk er Lånan-gruppen trolig den mest interessante på hele Nordlandskysten. Spesielt har forekomsten av flere sump- og vannplanter stor verdi.

Sjøarealenes betydning for naturreservatet, hentet fra "Foredrag til Kongelig resolusjon av 06.12.2002 om Kystverneplan for Nordland":

Arronderingsmessige forhold:

- Arrondering øygrupper.
- Arrondering for å sikre ivaretagelse av verneformål.

Verneverdier knytta til fugl og pattedyr:

- Næringskilde i forbindelse med sjø- og våtmarksfuglers hekking.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med sjøfuglers overvintring.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med myting til gjess og ender.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med ærfuglenes forberedelser til hekking og oppvekststed (skjul og næring) til ungene.
- Næringskilde og oppholdssted for sjøpattedyr.

Botaniske verneverdier:

- Sjøarealene har økologisk betydning for biologisk mangfold på land.

Geologi beskrivelse

Lånan/Skjærvær naturreservat er en del av strandflatelandskapet i Vegaøyan verdensarvområde, kjennetegnet av et komplekst nettverk av små øyer, holmer og

skjær. Dette området er et av de beste eksemplene på slike små øyer og skjær i strandflatearkipelet.

Geologien i området bidrar til en rik flora med mange kalkkrevende arter, samt sjeldne sump- og vannplanter.

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, og høyere opp i fjellet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbar for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap kan i større grad være utsatt for gjengroing. Artssammensetningen i marine økosystemer endrer seg pga. havforsuring og høyere havtemperatur. På Vega kan dette ramme spesielt sjøfugl ved at varmekjære arter i sjøen øker i utbredelse, og blir en konkurrent til sjøfuglen. f.eks., den effektive predatoren makrellen, som beiter på sildelarver, et viktig byttedyr for blant annet terner.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Påvirkning

Mink (Neovison vison)

Minker hører ikke naturlig hjemme i norsk fauna, men har etablert seg etter å ha rømt fra pelsfarmer. Naturreservatet er kjent for sitt rike fugleliv, inkludert hekkende sjøfugler. Mink utgjør en betydelig trussel fordi den er en effektiv predator, særlig på bakkehekkende fugler, egg og unger.

For å vurdere omfanget av problemet er det viktig å kartlegge tilstedeværelsen av mink i området. Bekjempelsen av mink er en del av en større strategi for å sikre at verneformålet naturreservatet oppfylles, særlig med tanke på bevaring av sjøfuglkoloniene som er av nasjonal og internasjonal betydning.

Marint søppel

Plast, fiskeredskaper og annet søppel, kan skade det rike fuglelivet og marine økosystemene og plantelivet i naturreservatet. Plast kan bli spist av sjøfugler, noe som kan føre til sult og død. Fiskeredskaper som driver i land, kan også skade hekkende fugler eller føre til at dyr setter seg fast. Det har vært økt fokus på opprydding av marint avfall i Vegaøyan, inkludert Lånan/Skjærvær naturreservat. Slike tiltak innebærer ofte samarbeid mellom frivillige, lokale aktører, næring og myndigheter. Bevisstgjøring og

forebygging, som kampanjer for å redusere plastforbruk og regulering av fiskeutstyr, er også viktige elementer for å beskytte området.

Menneskelig ferdsel

Endret ferdselsmønster til verneområdet kan ha flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et naturreservat er dette området en del av Vegaøyan Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at areal blir beslaglagt som følge av at båter og folk oppholder seg i hekke - myte - og overvintringsområder som er viktige oppholdssteder for de stedegne fuglene. Endret ferdselsmønster som gir økt forstyrrelser på fugl, kan påvirke muligheten for å opprettholde tradisjonelle næringer som dundrift samt konflikter mellom turisme og lokal bruk.

Her er det et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det også føre til positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom anbefalte ferdselsårer, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyan Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet.

Mattilgang for sjøfugl

Fuglevoktere og lokal verneområdeforvaltning er bekymret for at det er for lite mat i havet for sjøfugl. Det er behov for mer kunnskap om hvordan det står til med mattilgangen for de stedegne sjøfuglartene og om ytre faktorer som taretråling og turistfiske kan være en medvirkende årsak til at sjøfugl blir fortrent fra området og få tilgang på mindre mat.

Vånd

Vånd, og våndaktivitet i kombinasjon med gjengroing er en viktig utfordring for verneområdet, og reduksjon av vånd er nødvendig for å restaurere naturen.

Problemet med vånd eskalerte trolig som et resultat av opphørt hevd av kulturlandskapet. Gjengroing av kulturlandskapet skapte gjemmesteder, yngleplasser og større mattilgang for populasjonen med vånd. Dette skal ha ført til ekstreme mengder av vånd som gjorde stor skade i slåttemarka, og enkelte steder så marka ut som den var pløyd. Denne aktiviteten førte til svært sterk erosjon som har redusert dybde og mengde på jordsmonnet betydelig. Tiltak fra skjøtselsplanen for Lånan og Skjærvær for å håndtere vånd, erosjon, gjengroing og revegetering har vært utført. Dette har hatt en positiv effekt, men det er fortsatt et stort behov for videreføring av tiltakene.

Bruk og historikk

Restriksjonsområder

Det er ilandstigningsforbud i naturreservatet i perioden 15.april - 31.juli, bruk av modellbåter, modellfly inkludert droner, vannskuter og surfebrett samt camping, teltslagning og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Motorferdsel til lands er forbudt. Start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m er forbudt.

Hunder skal holdes i bånd hele året.

Brukshistorie

Området er et kompleks av småøyer, holmer og skjær, med et nettverk av valer og smale sund. Lånan, Flovær og Skjærvær har vært bebodd i flere hundre år. I tillegg til fiske, hadde beboerne husdyr, sauer, geiter og kyr. Landskapet ble preget av menneskenes inngrep med oppføring av hus og oppdyrking, og av dyr på beite på mange av øyene. Det er både bolighus og uthus og spesielt er det mange sjøhus knyttet til fiske. Andre interessante, spesielle byggverk er alle "e-husene". Bebyggelsen er noen steder ganske intakt, selv om den er forfalt. Den er interessant i både nasjonal og internasjonal målestokk. Dette gjelder spesielt Skjærvær. Her er det også bygget to svære moloer for å gi ei god havn for større båter. Disse moloene er tekniske kulturminner av enorme dimensjoner.

Landbruk

Det er pr i dag ingen skjøtselsaktivitet i Lånan/Skjærvær naturreservat.

Friluftsliv

Lånan/Skjærvær naturreservat er et område som benyttes som tur- og rekreasjonsområde for båtturister og kajakturister. Områdets bruk til rekreasjon og friluftsliv antas å øke i framtiden som følge av økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det er tiltatt med jakt i henhold til viltlovens bestemmelser.

Det utøves jakt på mink og vånd i naturreservatet.

Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med jakttidforskriften, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær. Grunneier eller andre som har tillatelse fra grunneier kan sanke egg.

Jaktforskriften, som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven, regulerer jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun ([jakttidsforskriften](#)). Denne endres regelmessig av myndighetene. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til enhver tid gjelder etter jakttidsforskriften.

Reiseliv

Lånan, som er et fuglefredningsområde i naturreservatet, er et besøkspunkt i Vega verdensarvområde som kan besøkes ved å kontakte grunneiere først. For å komme til Lånan fuglefredningsområde må man med båt gjennom Lånan/Skjærvær naturreservat som er et viktig område for sjøfugl, både i hekke- og myteperioden, under trekket og som overvintringsområde.

Ifølge Sårbarhetsvurdering (NINA, mars 2018) har dagens og eventuelt økt bruk av stien har liten negativ påvirkning på dyrelivet i området, men trafikk på sjøen kan påvirke hekkende sjøfugl på øyer, holmer og skjær rundt hovedøya (altså i Lånan/Skjærvær naturreservat). Ferdsel på Lånan bør være strengt regulert i hekketiden, og bør kun foregå langs den etablerte stien.

Det er viktig at alle som ferdes med båt og på land i verneområdet er informert om de sårbare naturverdiene i verneområdet og viser hensyn til både folk og dyreliv. All aktivitet skal ta hensyn til sårbart plante- og dyreliv.

Det er ilandstigningsforbud i Lånan/Skjærvær naturreservat i perioden 15.april - 31.juli. Det er ikke ilandstigningsforbud i Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde, men grunneiere ønsker å bli kontaktet ved besøk.

Forskning og undervisning

Lånan/Skjærvær naturreservat benyttes i dag noe i forskningssammenheng, men potensialet for slik virksomhet er stort. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike botaniske verdier med tilhørende dyreliv.

Bygg og Installasjoner

Det er ikke nyere tekniske inngrep innenfor naturreservatet.

3.0 Forvaltning

Forvaltningsmål

Forvaltningen av Lånan/Skjærvær naturreservat skal sikre at verneverdiene opprettholdes eller forbedres over tid, slik at området fortsatt fungerer som et nasjonalt verdifullt kystøkosystem med naturlig tilknyttet plante- og dyreliv.

Forvaltningen skal være i samsvar med Norges internasjonale forpliktelse for ivaretagelse av Vegaøyan Verdensarv.

Delmål

1. Sikre gode og stabile levevilkår for plante og dyreliv, herunder gjennom minimale forstyrrelser i sårbare perioder.
2. Samarbeid med Vega kommune og andre relevante aktører om forvaltningen av verneverdiene og at disse samsvarer med ivaretagelse av verdiene i Vegaøyan Verdensarv, jfr. Forvaltningsplan for Vegaøyan Verdensarv (2025 – 2036).

Forvaltningsstrategi

1. Sørge for oppdatert kunnskap om naturverdiene.
2. Utføre målrettede naturrestaurerings- og skjøtselstiltak som bidrar til å opprettholde eller styrke verneverdiene.
3. Utvikle felles rekrutteringsstrategi og formidlingsstrategi for ivaretagelse av kulturbetingete naturverdier.
4. Informer om naturreservatet og dets forvaltning ved Vega verdensarvsenter og andre relevante arenaer.

Utfordringer

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang tiltak dersom verneverdiene trues. Lånan/Skjærvær naturreservat skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet.

Utfordringene er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel klimaendring eller endring av næringstilgangen for fugl i overvintrende områder. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet. Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Utfordringer som forvaltningsmyndigheten kan gjøre noe med for å redusere trusler mot verneverdiene i Lånan/Skjærvær naturreservat er blant annet:

1. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier

Forvaltningen av naturreservatet krever oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier som sjøfuglbestander og vegetasjonsutvikling. For å kunne iverksette effektive

forvaltningstiltak må vi ha oppdatert kunnskap om hvilke arter og hvor mange som hekker, myter og overvintrer i området og hvordan dette endres over tid. Regelmessig kartlegging av vegetasjonssammensetningen er nødvendig for å vurdere behovet for tiltak på øyene. Uten denne kunnskapen risikerer vi at viktige naturverdier uten at nødvendige tiltak blir iverksatt i tide.

Hvitkinngås er spesielt nevnt i verneformålet og det er et sterkt behov for et overvåkingsprogram som ivaretar dokumentasjon av hvordan hvitkinngås bruker Lånan/Skjærvær naturreservat.

2. Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge

For å bevare verneområdene er det avgjørende at både dagens og fremtidens generasjoner kjenner til dem. Dette krever formidling av kunnskap til barn og unge og til befolkningen generelt, både lokalt på Vega og i regionen for øvrig. Gjennom tilpassede undervisningsopplegg, aktiviteter og opplevelser kan vi styrke forståelsen for betydningen av naturmangfoldet og kulturarven som verneområdene representerer.

Når flere får innsikt i de verdiene som knytter seg til verneområdene – enten det gjelder landskapet, artsmangfoldet eller den historiske bruken av naturen – vil forståelsen og engasjementet for å ta vare på dem øke.

På sikt kan dette bidra til å styrke den lokale identiteten. Kunnskap og stolthet over egen natur og historie danner et solid grunnlag for å ivareta verneområdene, samtidig som det gir befolkningen en sterkere tilknytning til stedet de bor.

3. Holde sårbare områder fri for skader og ødeleggelser

Menneskelig ferdsel i Lånan/Skjærvær naturreservat kan føre til tråkkskader på vegetasjon, forstyrre dyreliv samt gjennom forsøpling.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å tilrettelegge gjennom klipping på sti og ved å gi informasjon til de som bruker verneområdet om hvordan man tar hensyn til flora og fauna i naturreservatet.

4. Holde leveområder for sjøfugl mest mulig fri for forstyrrelser

Hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel for verneverdiene. Slipp av hund er ikke tillatt.

Området i og rundt verneområdet omfatter hekke-myte og overvintringsområde for sjøfugl som er en del av verdien som skal ivaretas i Lånan/Skjærvær naturreservat. Svein-Håkon Lorentsen med flere skriver i sin rapport, Effekt av forstyrrelser på kolonihekkende sjøfugl og effekter av avbøtende tiltak – en litteraturstudie (NINA 2014) at menneskelig forstyrrelser, spesielt i hekketiden, kan være negativt for mange arter. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige

egg blir lett tatt av kråker. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess (NINA 2018).

Dette kan på sikt få negative følger for bestandsutviklingen hos de artene som påvirkes. Det er i mange tilfeller mulig å redusere effektene av menneskelig aktivitet. Tiltak mot forstyrrelser som ofte nevnes i litteraturen omfatter skjerming, informasjon til besøkende, kanalisering, fartsreduksjon. For å begrense negativ påvirkning av menneskelig aktivitet på sjøfugl må vi vite hvor og når vi har de mest sårbare områdene.

Det er behov for oppdater kunnskap om hekke, myte og overvintringsområder som gjengis i brukervennlige kart. Kartene brukes som informasjon for brukerne av området, samt kunnskapsgrunnlag for forvaltningen når det anbefales tiltak for å redusere effektene av menneskelig aktivitet.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å gi rettledning til besøkende om vernebestemmelser med mer. Særlig på store utferds dager om våren og forsommeren, er tilstedeværelse av SNO viktig. For formidling av betydningen av trusselen fra hunder, katter og forstyrrende ferdsel, kan dessuten både gode plakater og informasjon på nett nå fram til brukere/besøkende. Det vil i løpet av 2025 bli utarbeidet nye informasjonsplakater i henhold til besøksstrategien.

Fuglevokterne på Lånan har etablert en bedrift hvor de guider og betjener små grupper med folk som vil besøke Lånan. Fordelen her er at grunneierne kontrollerer gjestenes ferdselsmønster på land, da de som kommer til Lånan stort sett har meldt om sin ankomst i forkant og blir guidet når de kommer opp på land. Det er derimot uvisst hvordan båtferdselen knyttet til Lånanbesøk påvirker fuglelivet som oppholder seg på sjøen.

5. Hindre rovdyr, som mink i å ta seg ut til verneområdet og etablere seg der

Forvaltningsmyndigheten har høyt fokus på å øke minkfangst gjennom hele året. Mink, et innført rovdyr som vi ikke ønsker å ha i norsk natur, har stort potensiale til å predatere på bakkehekkende fugl.

6. Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

7. Opprettholde skjøtsel på øyer med kulturlandskap

På flere av øyene i naturreservatet som ligger nærmest Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde har det tidligere vært skjøttet enten i form av beiting eller slått. I dag skjøttes ikke disse. Det er behov for oppdaterte skjøtselsplaner som gir veiledning om hvordan disse på en best mulig måte skal skjøttes. Målet er å holde leveområdene for fugl med gode hekkeforhold intakte. Ryddingen av gjengroingsarter som Mjødurt og sitkagran, kan bidra til å opprettholde et artsrik vegetasjonsdekket og gode hekkeforhold for bakkehekkende fugl.

Besøkstrategi

Innledning

Arbeidet med en besøksstrategi for verneområdene har som mål å bidra til ivaretagelse av verneverdiene, øke forståelsen for naturvern og legge til rette for gode opplevelser for de besøkende. Dette vil samtidig bidra til økt bred verdiskaping. Bred verdiskaping innebærer at man skaper verdi på flere områder samtidig – både miljømessig, sosialt, kulturelt og økonomisk. Målet er en bærekraftig utvikling som gir positive effekter for både naturen, lokalsamfunnene og menneskene som bruker områdene.

Besøksstrategien for Lånan/Skjærvær naturreservat avklarer i hvilken grad det er ønskelig å tilrettelegge for besøk i og i tilknytning til verneområdet og om dette er forenlig med verneverdiene.

Besøksnæringen og verneområdene er tett knyttet sammen fordi natur- og kulturverdier i verneområdene er selve grunnlaget for mange reiselivsopplevelser. Forholdet må bygge på bærekraft, der naturen beskyttes samtidig som den kan brukes til rekreasjon og opplevelse. Et viktig premiss for arbeidet med besøksforvaltning for norske verneområder er at dersom det er konkurrerende hensyn mellom de ulike målsetningene, skal ivaretagelsen av verneverdiene alltid veie tyngst.

God besøksforvaltning er viktig for å unngå slitasje og forstyrrelser, blant annet gjennom tilrettelegging, styring av trafikk og god informasjon. Samtidig kan besøk bidra til lokal verdiskaping når det skjer i samarbeid med lokalsamfunn, reiseliv og forvaltningsmyndighet.

Verneområdestyrets vurderinger gjøres på bakgrunn av verneforskrift, kunnskapen om naturverdiene og innspill fra grunneiere, lag og foreninger samt næringslivsinteresser. Mål og strategi for besøk i verneområdene er beskrevet i kapittel 3.0 og tiltak som knyttes til besøksstrategien ligger i kapittel 4.0.

Informasjon og formidling

Oppdatert og tilgjengelig kunnskap er avgjørende for god forvaltning av verneområder. For at forvaltningen skal være effektiv, må kunnskapen formidles på en måte som engasjerer og når ut til ulike målgrupper – som besøkende, lokalsamfunn, skoler, forskere og forvaltningsmyndigheter. Kunnskapen om området ligger til grunn for hvor styret mener det er forsvarlig å kanalisere de besøkende og hvilke områder styret ønsker

å skåne. En kunnskapsbasert formidling styrker forståelsen for hvorfor vern er nødvendig, og fremmer samarbeid om å beskytte sårbar natur.

Mange som besøker verneområder er ikke klar over hvor sårbare arter og naturtyper faktisk er. Særlig hekkende fugl er utsatt for forstyrrelser, og selv godt ment ferdsel kan føre til negative konsekvenser for hekkesuksess og overlevelse. Informasjon er derfor en nøkkelfaktor for å sikre at verneområder blir respektert. Skilting og informasjonstavler i terrenget, digitale informasjonskanaler og samarbeid med lokale aktører som skoler, reiseliv og frivillige organisasjoner er viktige virkemidler for å nå ut med kunnskap og regler for ferdsel.

Vega verdensarvsenter

Vega verdensarvsenter, offisielt åpnet 13. juni 2019, ligger på Gardsøya i Vega kommune og er forvaltningsknutepunkt for Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv og Statens naturoppsyn (SNO). Senteret inneholder utstilling, butikk, undervisningsrom, restaurant og kontor for verneområdeforvaltningen. Senteret brukes i dag som møtepunkt for aktører med interesser i Vegaøyan Verdensarv inkludert verneområdene, som lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre besøkende. Det fungerer også som startpunkt for befaringer, undervisning og aktiviteter knyttet til Vegaøyan Verdensarv.

Utstillingene gir innblikk i den unike geologien, plante- og dyrelivet, samt historiene fra livet i verdensarvområdet. Store uteområder rundt senteret legger til rette for utendørs formidling og opplevelser.

Verneområdeforvalter bruker Vega verdensarvsenter som formidlingsarena. Vega verneområdestyre ønsker å styrke formidlingen av verneområdene fra senteret, slik at de besøkende får gratis og oppdatert informasjon om verneverdiene på Vega.

Verneområdestyret ønsker at Vega verdensarvsenter skal være en sentral arena for formidling av naturverdiene i verneområdene og av forvaltningen av disse. Gjennom utstillinger, brosjyrer, foredrag, guidede turer og interaktive tiltak skal senteret bidra til økt forståelse for hvordan menneskelig aktivitet påvirker naturen og samtidig inspirere til bærekraftige holdninger og valg. På denne måten kan verdensarvsenteret bidra til økt lokal og regional bevissthet og til et langsiktig vern basert på kunnskap og gode naturopplevelser.

Besøkspunkt og informasjonsskilt

Det er ilandstigningsforbud i naturreservatet i perioden 15. april–31. juli.

Skilting og informasjonstavler i terrenget, digitale informasjonskanaler samt samarbeid med lokale aktører som skoler, reiselivsnæringen og frivillige organisasjoner er viktige virkemidler for å formidle kunnskap om verneområdet og gjeldende ferdselsregler.

Det finnes ingen fysiske tilretteleggingstiltak i verneområdet.

Området kan besøkes med egen båt. Det er imidlertid viktig å vise hensyn til fuglelivet hele året, særlig ved å holde lav hastighet og unngå unødige forstyrrelser.

4.0 Tiltaksplan

Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet. Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

PRI	Beskrivelse	Kategori	Dato fra	Dato til
1	Sikre overvåking av hekkende, mytende og overvintrende sjøfugl samt rastende hvitkinngås i verneområdet	Kartlegging	01.01.2027	01.01.2037
2	Oppdatert informasjon om verneområdet i Vega verdensarvsenter	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
3	Mins et årlig dialogmøte med grunneiere, næringsaktører knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
4	Oppdater informasjon til kajakkpadlere, fritidsbåter og utleiebåter om ferdsel i verneområdene i sjø på tysk og engelsk	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
5	Formidle oppdatert informasjon om sårbare områder for fugl i verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
6	Etabler årlig vertskaps kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonsflyt fra forvaltning til folk	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
7	Utvikle Vega verdensarvsenter som informasjonspunkt for naturreservatet	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
8	Øke kunnskapen om predasjonseffekt på fugl i naturreservatet	Kartlegging	01.01.2027	01.01.2037
9	Utvikle felles rekrutteringsstrategi for ivaretagelse av kulturbetinget naturverdier	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2029

10	Bidra til at strendene i verneområdet holdes fri for marint avfall	Annet	01.01.2027	01.01.2037
11	Bidra til god oljevernberedskap	Annet	01.01.2027	01.01.2027
12	Bidra til å holde verneområdet fri for mink	Uttak av fremmede arter	01.01.2027	01.01.2037
13	Utvikle felles formidlingsstrategi for ivaretagelse av kulturbetinget naturverdier	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2029
14	Botanisk kartlegging	Kartlegging	01.02.2027	01.01.2037
15	Utarbeide digitale kartplattform som presenterer oppdatert informasjon om sårbare naturverdier i Vegaøyan Verdensarv.	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
16	Sikre gode undervisningsopplegg for barn og unge knyttet til Holandsosen naturreservat	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
17	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om sårbare naturverdier	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037
18	Utarbeide skjøtselsplan for øyene i tilknytning til Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde	Kartlegging	01.01.2027	01.01.2037
19	Formidle forskningsaktivitet og forskningsresultater fra verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	01.01.2027	01.01.2037

5.0 Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Lånan/Skjærvær naturreservat er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneområdet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene vil forvaltningsmyndigheten kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2000-12-21-1527>

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene.

Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsdokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommune, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se Forskrift om Miljøvedtaksregisteret.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en “part eller annen med rettslig klageinteresse” innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyret.

Naturmangfoldloven § 48

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 6 må søknaden behandles etter naturmangfoldloven § 48 som erstatter verneforskriften § 8.

Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratet rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 ([Rundskriv](#)).

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtselføremål å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

6.0 Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Ferdsl	§ 3 pkt 4, § 4 pkt 1 - 10	Ferdsl på land. I perioden fra og med 15. april til og med 31. juli er all ferdsl på land forbudt i naturreservatet. Generelle unntak, § 4, lister opp mange tiltak som bestemmelsene i § 3 punkt 4 ikke er til hinder for. Et av dem er nødvendig ferdsl for rettighetshavere i forbindelse med næringsvirksomhet, høsting av moltebær og tilsyn med eiendom. For denne typen ferdsl på land gjelder ikke ferdslsforbudet fra 15. april til og med 31. juli.
2	Jakt og fangst	§ 3 pkt 2, § 4 pkt 7	Egg er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Ordlyden videre er at det er unntak for sanking av måseeegg til eget bruk fram til 31. mai. Men det slås fast at rettighetshavere har rett til å ta bort egg og dun i samsvar med viltloven, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær. Miljødirektoratet fastsetter jakt-, fangst- og sanketidene i Norge med hjemmel i viltloven og naturmangfoldloven. Dette regelverket gjelder også innenfor vernegrensene, og kommer i tillegg til verneforskriften. Det betyr at det er det strengeste av disse regelverkene som blir avgjørende for hva som er tillatt. Jaktidsforskriften vurderes og foreslås endret regelmessig. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til enhver tid gjelder etter jaktidsforskriften.
3	Annet	§ 3 pkt 1, § 4 pkt 6 og 11	All vegetasjon på land og i ferskvann er fredet mot all form for skade og ødeleggelse. Dette omfatter også vegetasjon (tang o.a.) ned til laveste lavvann. Nye plantearter må ikke innføres. Generelle unntak, § 4, lister

			opp tiltak som bestemmelsene i § 3 punkt 1 ikke er til hinder for. Et av dem er å høste moltebær for rettighetshavere, sanke bær og matsopp utenom tidrommet 15.april - 31.juli, for andre enn rettighetshavere. Samt høsting av tang i perioden fra og med 1. august til og med 31. mars.
4	Friluftsliv	§ 3 pkt 5	Camping, teltslaging og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering vil føre til unødig forstyrrelse av fuglelivet og er forbudt inne i naturreservatet.
5	Motorisert ferdsel	§ 3 pkt 5 og 6 og § 4 pkt 1	Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder bruk av modellbåter og modellfly. Drone regnes som modellfly og bruk av drone i naturreservatet er derfor forbudt. Forvaltningen kan vurdere dispensasjon til bruk av droner i spesielle tilfeller der flyvningen har en tydelig nytteverdi, eksempelvis vitenskapelige undersøkelser. Ved søknader om bruk av droner i forbindelse med filming/fotografering til medieproduksjon skal dette vurderes etter en restriktiv linje og filmingens relevans for vernet vil være av betydning. Eventuelle dispensasjoner må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 og det er en forutsetning at flyvningen ikke er til nevneverdig ulempe for verneverdiene og verneformålet. En eventuell dispensasjon til dronedeflyvning skal utelukkende gis utenfor fuglenes hekkeperiode med mindre det foreligger sterke faglige argumenter eller andre hensyn som taler for det motsatte. Forbudet mot motorferdsel er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av

			skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette gjelder ikke øvingskjøring.
6	Forskning og undervisning	§ 7	Den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 7 er erstattet av naturmangfoldloven § 48. Det er derfor ingen egen generell dispensasjonsbestemmelse for vitenskapelige undersøkelser. Også for gjennomføring av forskning og undervisning gjelder forbudsbestemmelsene i § 3. Aktivitet ut over unntaksbestemmelsene i § 6, må omsøkes. Noen eksempler på søknadspliktige vitenskapelige undersøkelser og aktiviteter (listen er ikke uttømmende): Innsamling av plantemateriale, utplassering av varige innretninger og utstyr, vitenskapelige undersøkelser som innebærer at det graves og /eller fjernes vegetasjon, alle former for fangst av dyr. For at det skal kunne vurderes å gi tillatelse er det en forutsetning at arbeidet vanskelig vil kunne utføres i områder som ikke er vernet. En eventuell søknad må (blant annet) inneholde en beskrivelse av tiltaket inkludert tidsrom og omfang av aktiviteten i tillegg til en begrunnelse til hvorfor arbeidet må utføres innenfor verneområdet. Ved behandling av søknader vil forvaltningsmyndigheten blant annet vektlegge undersøkelsens relevans for vernet og verneformålet; forvaltningsmyndighetens kunnskapsbehov og undersøkelsens innvirkning på verneverdiene.

Tilgrensende verneområder

Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2002-12-06-1401>

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2002-12-06-1402>

7.0 Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Kobling
Artsdatabanken	2023	Fremmedartslista 2023	https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023?TaxonRank=AssessedAtSameRank
Artsdatabanken	2021	Norsk rødliste for arter 2021	https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021?Area=N
Artsdatabanken	2023	Fremmedartslista 2023	https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023?TaxonRank=AssessedAtSameRank
Europarådet		Emerald Network of Areas of Special Conservation Interest	https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network
Fylkesmannen i Nordland	2015	Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022)	https://verdensarvvega.no/wp-content/uploads/2023/10/FORVALTNINGSPLAN-1.pdf
Miljøverndepartementet	2002	Foredrag til kongelig resolusjon av 6.12.2002 om kystverneplan for nordland	https://www.nasjonalparksstyre.no/uploads/files_vega/Filvedlegg1_kystverneplan.pdf
Lovdata	1997	Forskrift om Kystverneplan Nordland, Lånan/Skjærvær naturreservat, Vega kommune, Nordland	https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2002-12-06-1400
Lovdata	2009	Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)	https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100
Miljødirektoratet	2025	Kartlegging av naturverdier - naturbase	https://geocortex02.miljodirektoratet.no/vertigisstudi

			o/web/?app=a3a09afee5c24c459c53a9a9ff0915f1
NINA	2018	Sårbarhetsvurdering av utvalgte lokaliteter i verneområder i Vega kommune	https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_vega/Sarbarhetsvurdering-av-utvalgte-lokaliteter-i-verneomrader-i-Vega-kommune.-Lanan-fuglefredningsomrade-Holandsosen-og-Kjellerhaugvatnet-naturreservater.pdf
Norsk klimaservicesenter (KSS)	2024	Klimaprofil Nordland	https://klimaservicesenter.no/kss/klimaprofiler/nordland
Vega kommune	2024	Kommuneplanens samfunnsdel 2025 - 2036	https://www.vega.kommune.no/_f/p1/i99735f64-0287-4de0-9b4e-8055a9ae6364/samfunnsdel-25112024.pdf
Vega verneområdestyre	2020	Besøksstrategi for verneområdene på Vega	https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_vega/Besoksstrategi-2022.pdf